

Nabrežina kliče!

Tako se je glasil naslov uvodnika, ki ga je izpod peresa dr. Branka Agneletta objavila »Demokracija« ob občinskih volitvah pred 33 leti. Tudi tedaj je bil v devinsko-nabrežinski občini v veljavi večinski volilni red, po katerem je kandidatna lista, ki je na volitvah prejela največ glasov, imela v občinskem svetu dve tretjini svetovalcev, ostala tretjina pa je pripadla »drugouvršeni« listi. Slovenski volivci so torej bili prisiljeni strniti svoje vrste in izbrati zaveznitvo, ki je imelo največ možnosti za uspeh na volitvah, če so hoteli imeti svoje predstavnike v upravi domače občine.

Letos se zgodovina ponavlja. Zaradi novih volilnih predpisov, ki uvajajo še strožji večinski sistem, morajo Slovenci v devinsko-nabrežinski občini, ki so medtem iz znanih vzrokov postali manjšina, še bolj strniti svoje vrste in poiskati zaveznike med italijanskimi volivci, če hočejo preprečiti nevarnost, da bodo sploh izrinjeni iz občinske uprave.

Za naše slovenske volivce in volivke je izbira v tej občini samo ena in tudi silno preprosta: na voliščih bodo 21. novembra zaupali glas listi, ki edina nudi jamstvo, da bo naše ljudstvo po svojih izvoljenih predstavnikih moglo še dalje sodelovati o lastni usodi. Ta lista si je za geslo izbrala pomenljive besede: »Skupaj za Devin Nabrežino«. Vsaka drugačna izbira bi bila ne samo nespametna, temveč bi bila dejansko voda na mlin tistim silam in krogom, ki bi najraje videli, da nas ne bi bilo oziroma da bi kvečjemu postali folklor, ne pa politični osebek z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki mu gredo.

Naslov uvodnika, ki ga je leta 1960 objavil že omenjeni tednik, je zato ponovno aktualen in ga ponatiskujemo z globokim prepričanjem, da bodo naši volivci in volivke tudi letos razumeli »znamenje časa« in pokazali svojo politično zrelost, kot so jo pokazali naši ljudje pred več kot tremi desetletji.

DRAGO LEGIŠA

Minister Paladin oblikuje zaščitni zakon

Slovenci zahtevamo le izvedbo 6. ustavnega člena

Posebna vladna komisija pripravlja osnutek zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Tako je povedal minister za deželna vprašanja Livio Paladin v intervjuju za tržaški Primorski dnevnik. Temelj novega besedila ostaja vladni osnutek, ki ga je bil svojčas izoblikoval minister Maccanico in ki je bil leta 1990 predložen senatni zbornici, kjer je tudi običal. Slovenska manjšina pa je ta osnutek zavrnila, ker je bila raven zaščite nižja od tiste, ki izhaja iz določil Londonskega memoranduma.

Minister Paladin je dejal, da namerava vlada urediti nekatera nova vprašanja, med njimi problem zastopstva slovenske manjšine v deželnem zboru Furlanije-Juljske krajine. Zanimivo je, da minister, ki je strokovnjak za ustavno pravo, meni, da bi naša dežela lahko to sama uredila in da bi ji morali tako država kot ustavno sodišče priznati pravico, da ureja tudi manjšinsko varstvo vsaj pri zadevah, za katere ima polno pristojnost. Vprašanje zagotovljenega zastopstva pa se vsakakor postavlja tudi za krajevne uprave — občine in pokrajine — ter za parlament. Na junijskih pokrajinskih volitvah se je na primer pokazalo, da so ostali Slovenci zaradi spremenjene volilne zakonodaje brez zastopstva na Goriškem, medtem ko je bila v tržaški pokrajinski svet izvoljena ena

sama svetovalka, a je bil kasneje svet razpuščen zaradi nepravilnosti na volitvah.

Vladni osnutek bo imel obliko »poenotene besedila«, je še napovedal minister Paladin. Zajemal naj bi torej tudi vso dosedanja zakonodaja, ki zadeva slovensko manjšino. Vladni predstavnik pa je namignil na možnost ugotavljanja manjšine, vendar pravi, da je treba o tem še razmisliti, saj bi bilo mogoče ugotoviti prisotnost manjšine tudi po objektivnih zunanjih kazalcih. Preštevanje pa bi bilo lahko anonimno, torej brez nastajanja manjšinskih dosjejev.

Nezadovoljiva pa je ministroma omemba posvetov šele takrat, ko bo vladno besedilo dovolj dozorelo. Pričakovati bi bilo večjo željo po dialogu in tvornem sodelovanju. Pozitivno pa je dejstvo, da Paladin omenja tudi vprašanje recipročnosti in tudi pošteno poudarja, kako 6. člen italijanske ustave, ki govori o posebnih določilih za varstvo jezikovnih manjšin, obvezuje Italijo, da ukrepa za varstvo manjšin.

Zunanji minister Andreatta je po srečanju s slovenskim kolegom Peterletom na Bledu 26. avgusta napovedal časnikarjem, da bo vlada pripravila zakonski osnutek za varstvo slovenske manjšine. Že takrat je omenil Maccanico zakon kot temelj, pa tudi značaj »poenotene besedila«. Obljubil je, da bo sprejel zastop-

stvo slovenske manjšine še pred 22. septembrom, ko naj bi se srečali člani mešane komisije za gospodarska vprašanja. Do danes zunanji minister ni izpolnil obljube, zavzel pa se je, kot je bil obljubil, za refinanciranje državnih prispevkov za slovenske kulturne dejavnosti in ustanove. Kljub te-

Iz vsebine:

A. Bratuž:
Utrinki iz Westminsterja
(str. 7-8)

J. Paljk:
Pomembni predstavitvi v Gorici
(str. 6)

H. Jovanovič:
Pogovor s kandidatom v Miljah M. Savronom
(str. 3)

D. Devetak:
Federico Fellini in memoriam
(str. 5)

J. Povše:
Zasedanja deželnega SSK
(str. 2)

mu ostaja ta postavka v osnutku državnega finančnega zakona za dve milijardi lir nižja od dosedanje, ki je izvirala iz zakona za obmejna območja. Bitka za sredstva se bo zdaj prenesla iz komisije v senatno zbornico. Do sedaj slovensko-italijanska komisija še ni začela z delom. Tudi imenovana še ni bila. Prav tako še ni zasedala mešana komisija za razčiščevanje zgodovinskih vprašanj. Pravzaprav je začela z delom le gospodarska komisija, ki je zasedala 22. septembra v Rimu. Ostale predvidene komisije naj bi se ukvarjale s premoženjskimi, pravnimi in političnimi vprašanji; s kulturo, izobraževanjem in znanostjo; s socialnimi in zaposlitvenimi vprašanji.

Še letos bi moral obiskati Rim ministrski predsednik Drnovšek, kar naj bi okrepilo sodelovanje in prijateljsko ozračje.

V zvezi z vprašanjem zaščite naše manjšine je treba ob koncu omeniti še predlog zakona o varstvu slovenske narodne skupno-

Samo Kokorovec spet »zlat«

Nista minila dva meseca, odkar smo z zadovoljstvom objavili vest, da je naš vrhunski kotalkar Samo Kokorovec po treh zlatih kolajnah na italijanskem prvenstvu meseca avgusta osvojil tri zlata odličja tudi na evropskem prvenstvu v nemškem Saarbrücknu. Sedaj je k nam prišla nova razveseljiva vest: Samo je v Bordeauxu osvojil svetovni naslov v kombinaciji in bron v obveznih likih. Gre za nov izjemen dosežek našega kotalkarja, ki je tako v slabih 3 mesecih na najpomembnejših tekmovanjih osvojil skupno 7 zlatih in eno bronasto kolajno. Samo je seveda zadovoljen tudi s svojim zadnjim uspe-

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 4. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tisoč let naših prednikov; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 5. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Draga babica...«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 6. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Male skrbi — veliko veselje; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«.

■ NEDELJA, 7. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Deček Bomžé v deželi Nuji« (Bruna Pertot); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prirediteljev.

■ PONEDELJEK, 8. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: dr. Branko Agneletto; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Profesor Ficko in gospod Packo«; 15.00 Panta rei; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Niti raj niti pek — Amerika.

■ TOREK, 9. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«.

■ SREDA, 10. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Tiho tiho, davno davno.

Odbor Konference Svetovnega slovenskega kongresa za Furlanijo-Juljsko krajino

V znamenju poglobljanja slovenske zavesti

Na svojem nedavnem srečanju je deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa poglobil razpravo z ozirom na drugo svetovno zasedanje, ki bo 5. in 6. aprila 1994 v Celju, ter deželni občni zbor, ki naj bi bil mesec ali dva prej. Izpostavil je nujno avtonomnega delovanja slovenske manjšine v Italiji ter ugotovil dejstvo, da je bilo izgubljenega mnogo dragocenega časa zaradi polpreteklih politizacij SSK v Ljubljani. Očitno je bil sedež v Ljubljani ponesrečena zamisel, zato velja pozdraviti predlog novega statuta, ki izenačuje prav vse konference in vzpostavlja sedež v kraju bodočega predsednika. Slednji naj bi bil iz ene od zapadnoevropskih držav, Nemčije ali Francije. Deželni odbor je pozdravil srečanje s Slovenci v Milanu, kjer na vsak način obstaja možnost izjemno močnega področja kongresa.

Čeprav skrbi deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa v prvi vrsti za dobrobit slovenske manjšine, pa ne more mimo dejstva, da mlada slovenska država v mnogih ozirih kaže kar preveč začetniških napak, pri čemer velja omeniti premajhen občutek za Slovence izven svojih meja, prepočasno zblíževanje do nedavnega ideološko razdeljenih skupin in posameznikov, predvsem pa prepočasno vzpostavljanje enakovrednih političnih različnosti. Po-

leg tega ni Sloveniji v prid pretirana strankarska prepirljivost, ki mestoma izgublja izpred oči temeljne interese države in Slovencev v celoti. Zato pozdravlja vsebino novega kongresnega statuta, ki med drugim izpostavlja skrb za meje Republike Slovenije oziroma skrb za manjšine; poravnava krivic, storjenih iz političnih in ideoloških razlogov; pravičnejšo zakonodajo na področju volilne zakonodaje za Slovence izven državnih meja. Znotraj Furlanije-Juljske krajine pa se zavzema za organizacijo, ki bi združevala čimveč uglednih in vplivnih ljudi, za takšno skupno politično nastopa-

nje Slovencev, ki bi temeljilo na narodni osnovi, ter za moralno in ne operativno vlogo Svetovnega slovenskega kongresa, ki naj odločno, vendar strpno spodbuja povezovanje in zblíževanje vseh delov istega naroda.

V tem smislu bi veljalo konkretno posvetiti več pozornosti slovenskim univerzitetnim študentom, ki jih je na italijanskih univerzah preko 700, pa pravzaprav njihove prisotnosti ni čutiti. Prihodnji deželni odbor naj bi bil številčno manjši, vendar vedno odprt za vse tiste, ki bi želeli v njem enakovredno sodelovati.

Janez Povše

Slavistično društvo in
Narodna in študijska knjižnica

Vas vljudno vabita na

PAHORJEV VEČER

ob pisateljevi osemdesetletnici.

Prireditev bo v Kulturnem domu
v Trstu, Ul. Petronio 4, v petek,
5. novembra 1993, ob 18. uri.

Sodelovali bodo:

Alojz Rebula

Beseda o Borisu Pahorju

Marija Pirjevec in Vera Tuta Ban

Predstavitve jubilejnega zbornika

Milica Kravos in Livij Valenčič

Odlomki iz zbornika

Pogovor z Borisom Pahorjem

Slovenci zahtevamo...

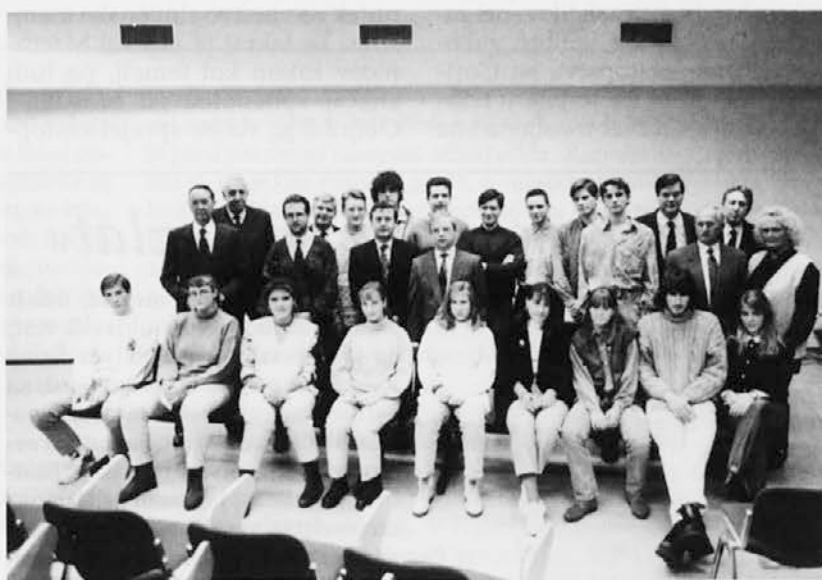
st, o katerem smo poročali v prejšnji številki in ki ga je izdelala naša narodnostna skupnost. Zaradi tega je bilo nekaj polemik v zamejstvu, ker so besedilo 22. oktobra predstavili v poslanski zbornici in senatu parlamentarci iz Doline Aoste, Južne Tirolske in s Sardinije ter zastopniki Stranke komunistične prenovne in to na predlog treh izmed sedmih tradicionalnih skupin skupnega zastopstva Slovencev v Italiji. Prevladalo pa je stališče, da je skupno besedilo dovolj razvidno in utemeljeno postavlja temeljne zahteve slovenske narodnostne skupnosti in da ga je treba predložiti parlamentu pred vladnim osnutkom. Ne smemo si namreč privoščiti odsotnosti v tem pomembnem trenutku, saj je treba pravočasno povedati, kaj želimo, in ne le protestirati proti verjetno nezadovoljivi vsebini vladnega osnutka.

Samo Kokorovec...

šnim nastopom, čeprav mu je le za las spodletela še bronasta kolajna v prostem programu, ki jo je žirija dodelila Avstralcu.

Po zaključku tekmovanja se je Samo udeležil nagradnega dvodnevne bivanja v Parizu z italijansko reprezentanco, po vrnitvi v Trst pa mora še v Rim, kjer dokončuje vojaške obveznosti. Pred časom je dejal, da bo po svetovnem prvenstvu po vsej verjetnosti dokončno obesil kotalke na klin, vendar še ni rečena zadnja beseda. Prihodnje leto bo namreč svetovno prvenstvo v umetnostnem kotalkanju v Italiji, v kraju Salso maggiore, zato se večajo pritiski z vseh strani, da bi se ga Samo udeležil in po možnosti tudi zmagal.

Nagrada »Šport in šola«

Dijaki slovenskih višjih srednjih šol na Tržaškem in Goriškem, ki so dosegli odlični uspeh tako v šoli kot na športnih igriščih, so v petek, 29. t.m., prejeli nagrado »Šport in šola« za svoj trud in delo. Srečanje, ki je potekalo v dvorani openske Hranilnice in posojilnice, je priredila Zveza slovenskih športnih društev v sodelovanju z bančno sekcijo SDGZ, v kateri so vsi slovenski denarni zavodi v Italiji. O dogodku bomo še poročali. Na sliki: (foto Kroma) nagrajenci s prireditelji.

Pogovor s kandidatom Ssk Markom Savronom

V občini Milje je za slovenske volivce izbira lahka

Volilna kampanja je v polnem teku, novi volilni zakoni pa so številne stranke prisilili, da so poiskale zavezništvo z drugimi političnimi skupinami in posamezniki. Tako je tudi v miljski občini, kjer bodo volilci izbrali med tremi županskimi kandidati. Od treh list pa ima edino »Insieme per Muggia« (Skupaj za Milje) med svojimi kandidati tudi tri mlade Slovence. Gibanje združenje DSL, SKP, zelene, Slovensko skupnost in nekatere posameznike. Razveseljivo pa je podatek, da se miljski Slovenci na teh volitvah predstavljajo enotno in to je, kot kaže, uspelo mladim. Vsi trije namreč pripadajo mlajši generaciji. Marko Savron je predstavnik miljske sekcije Slovenske skupnosti, Cinzia Ostrouška in Kristina Velikonja pa sta aktivni pri domačem slovenskem kulturnem društvu.

O bližnjih volitvah smo se pogovorili z Markom Savronom, predstavnikom Slovenske skupnosti, ki letos prvič kandidira v svoji občini in je še študent, saj obiskuje 4. letnik elektronske inženirske fakultete na tržaški univerzi. V pogovoru nam je povedal, zakaj se je odločil, da kandidira na listi, ki podpira univerzitetnega profesorja Sergia Mila za županskega kandidata.

Zakaj si se odločil, da vstopiš v politično življenje s kandidaturom na listi »Skupaj za Milje«?

Za kandidaturom na tej listi sem se odločil predvsem zato, ker je zveza »Skupaj za Milje« odprta do Slovencev v tej občini in ker bi tudi sam rad dal svoj doprinos k napredku v naši občini. Ostali dve listi, ki sta se predstavili na teh volitvah, se za probleme Slovencev sploh ne zanimata.

Kaj meniš, da lahko stori Slovenec v občinskem svetu? Ali lahko, po tvojem, bistveno prispeva k razvoju domačega kraja?

Po mojem lahko naredi marsikaj in sodeluje pri reševanju velikih in majhnih problemov, ki jih tudi v naši občini ni malo. Med drugim bi bilo treba rešiti številna vprašanja. Treba bi bilo na primer urediti slovenski šolski center sredi Milj, vrtec, saj so težave s prostori, menzo, osebjem. Poleg tega bo treba urediti toponomastiko. V naši občini so samo tri dvojezične tabele, pa še tiste so v tako slabem stanju in tako zbledle, da se skoraj ne vidi več, kaj piše na njih. Slovenci že veliko let prosijo občino, da bi jih nadomestila z novimi. Poleg tega je treba v naši občini rešiti tudi druga vprašanja, kot je na primer zaposlovanje. V Miljah je ta problem prav tako hud, posebno še, ker so zaprli domala vse industrijske obrate — Aquilo, ladjedelnice itd., veliko zanimivih načrtov pa je ostalo na mrtvi točki. Urediti bi bilo na primer treba plaže; poleti je v Miljah veliko obiskovalcev in bi se torej kazalo našo občino tudi turistično ovrednotiti. Tudi Slovenci bi imeli kaj od tega.

Koliko se sploh pozna slovenska prisotnost v Miljah? Koliko je Slovencev in v katerih vaseh jih je največ?

V središču Milj je Slovencev bolj malo. Tu sta sicer slovenski šolski center in vrtec, prostori zadruga Vesna, kjer je bila tudi slovenska gostilna, pa so pred leti zgoreli — verjetno so jih namerno zažgali. Zadruga bi bila morala postati kulturni in družabni center za Slovence v Miljah.

Pri nas delujeta tudi zbor Jadran in Društvo Slovencev miljske občine, ki pa nima lastnih prostorov, ampak le majhno sobo v šoli. Slovenci bivajo pretežno v okoliških vaseh in jih je približno 2.500. Največ jih je v vaseh Žavljah, Štramar, Vinjan, Rabujez, Oreh, Zindis, Čampore in Koršci.

Kakšno je bilo politično stanje v Miljah do sedaj in koliko prostora so imeli Slovenci v teh občinah?

Do pred leti je bila v Miljah vodilna levo usmerjena Lista Frausin. Po njenem razpadu, ko se je razbila Komunistična partija, pa je prišlo do notranjih trenj. Slovenska skupnost doslej ni nastopala direktno na volitvah, ampak je podpirala listo Frausin, ker sama ni imela možnosti, da bi direktno izvolila svojega predstavnika. Njeni člani so kandidirali kot neodvisni med kandidati te stranke. Kot zadnji je bil s podporo SSK izvoljen Jurij Vodopivec, sedanjí predsednik Društva Slovencev miljske občine.

Kakšne so možnosti, da bo v občinski svet res izvoljen Slovenec?

Po mojem je možnosti precej. Na listi Skupaj za Milje je 20 kandidatov. Če bo ta lista zmagala, bo dobila 13 mest v občinskem svetu, poleg župana seveda.

Kaj pa bi povedal o programu liste Skupaj za Milje. V kolikšni meri upošteva problematiko slovenske narodnostne skupnosti?

Program kandidata za župana prof. Mila že takoj na začetku poudarja, da je potreben zaščitni zakon, zavzema se za dvojezično toponomastiko v občini, povsod, kjer so prisotni Slovenci. Dalje govori o potrebi za ureditev obvoznice, bonifikacijo številnih industrijskih objektov, dograditev telovadnice v Žavljah, govori še o zajezitvi brezposelnosti ter podpori manjšim indu-

strijskim obratom, ki pa ne bi bili škodljivi okolju. V Miljah je bilo takih posegov, ki so uničili naravno okolje, še preveč. Poleg tega naj bi si lista Skupaj za Milje prizadevala tudi za zdravstvene strukture, na primer Rdeči križ, ki se morajo vrniti v našo občino, ter skrbela za ostarele občane. Med pomembnimi točkami programa je še sodelovanje z obmejnimi občinami v Sloveniji. Tudi pri tem bi imel lahko slovenski svetovalec pomembno vlogo.

Kakšni so odnosi med Slovenci in Italijani v Miljah? Kdor vašo stvarnost opazuje od zunaj, se mu zdi, da so se miljski Slovenci nekoliko »izgubili«. Ali je to res?

Delno to ustreza resnici, saj so bili domačini že od samega začetka precej razkropljeni po celi občini. Otroke so večkrat vpisovali v italijanske šole, ki so veliko bližje, saj je slovenska samo ena in je v centru Milj. Kar zadeva odnose med obema narodnostima, pa moram reči, da še zdaleč niso tako napeti, kot so v Trstu. (hj)

»Alternativna sezona« Glasbene matice

Kljub prizadevanjem, da bi rešili tradicionalno koncertno sezono, je upravni svet Glasbene matice moral ugotoviti, da je to v tem trenutku nemogoče. Tako 29. oktobra v Kulturnem domu v Trstu ni bilo koncerta Simfonikov RTV Slovenije, prav tako pa tudi ne bo vseh ostalih glasbenih prireditev, čeprav je bil program še sestavljen.

Kljub temu pa bodo pri Glasbeni matici ohranili tradicijo, le da bodo spored za letošnje leto popolnoma spremenili. Nastopili bodo v glavnem »domači« izvajalci, torej glasbeniki, ki izhajajo iz same GM, tako skupine kot afirmirani solisti, ki so pripravljeni nastopati brezplačno. O dokončnem sporedu se trenutno še dogovarjajo, vse pa kaže, da bo pobuda stekla konec tega meseca, najkasneje v začetku prihodnjega. Umetniški svet naše slovenske glasbene šole je to, t.i. »alternativno sezono« že pripravil, o njej pa mora odločati še upravni odbor. Na sporedu naj bi bilo osem koncertov, če jih bodo seveda dovolile finančne razmere.

Koncertno sezono, kot je bila prvotno zamišljena, je bilo nemogoče uresničiti, razlaga upravni svet te glasbene šole v svojem tiskovnem sporočilu, in to tudi zaradi pedagogov, ki že mesece ne prejema rednih dohodkov. V takih razmerah si je bilo nemogoče nalagati še dodatna bremena.

Zadnja številka mesečnika Mladika

Uvodnik najnovejše številke mesečnika Mladika, ki je v Trstu izšla pred nedavnem, je tokrat v celoti posvečen pripravi za volitve 21. novembra. Nove razmere nas silijo v povezovanje z drugimi političnimi silami, piše, ker je črno na belem, da bi bil vsak obsojen na neuspeh, če bi hotel samostojno na volitve. To ne velja samo za Slovensko skupnost, ampak prav za vse stranke. »Lahko bi se poživžgali, se pojavili na volitvah kot po starem ter se pripravili, da umremo stoje,« razmišlja uvodničar. »To bi bilo dostojno, morda celo junško, toda ne bi bilo politično, ker

bi pomenilo prej ali slej umik iz boja. To pa ne bi bilo v interesu celotne manjšine.

Gost rubrike »Slovenci za danes«, ki jo že dolgo uspešno piše Zora Tavčar, je tokrat dr. Jošt Žabkar, univerzitetni profesor na znanem vseučilišču v Heidelbergu (Nemčija). Obenem je tudi publicist, bil je dragocen sodelavec revije Zaliv in je oster opazovalec sodobnega dogajanja. Zanimivo je, s kakšno daljnovidnostjo je predvidel razvoj dogodkov v Sloveniji in Jugoslaviji, piše o njem prof. Tavčarjeva.

Bogata in pestra je tudi mladinska priloga revije Rast. Nekaj je v Mladiki literature. Objavljene so novela Franja Franciča ter pesmi Irene Žerjal in Jožeta Cukaleta. V rubriki Zamejska in zdomska literatura pa Martin Jevnikar ocenjuje tri knjige: Bližine in daljave V. Beličiča, Za pest drobiža avtorja I. Burnika Legiša in Zeleni Pegaz J. Renka.

Slovenska skupnost prireja v ponedeljek, 8. t.m., ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah

Srečanje z županskim kandidatom Riccardom Illyjem

Na srečanju bodo govorili tudi voditelji in kandidati SSK.

Naše delovanje mora postati vse bolj kvalitetno (5)

Objavljamo peti in zadnji del poročila tajnika Ssk za Tržaško Martina Breclja na strankinem pokrajinskem kongresu 3. oktobra.

(Ured.)

Seveda je tu odprtih še veliko vprašanj, ki bi terjali poglobitev. Prepričan pa sem, da je Ssk prav ravnala, ko je odločno postavljala zahtevo po zajamčeni minimalni zastopanosti pred volilnimi reformami in še zlasti po njih, vključno na referendumu z dne 18. aprila 1993. Prepričan sem nadalje, da je Ssk prav storila, da se je predstavila po reformah samostojno na letošnjih junijskih pokrajinskih in deželnih volitvah, tudi in predvsem zato, da bi opozorila na krivičnost nove volilne zakonodaje in sploh na nerešene probleme Slovencev v Italiji. Konsenz, ki ga je Ssk pri tem požela, predstavlja velik moralni in politični kapital, ki ga je mogla in morala celotna manjšina učinkoviteje izkoristiti.

NOVE UPRAVNE VOLITVE NA TRŽAŠKEM

A pred nami so zdaj nove volilne preizkušnje in postavlja se vprašanje, kako naj se z njimi spopademo. Ne izključujem, in to je tudi mnenje sedanjega pokrajinskega vodstva naše stranke, da bi zgolj demonstrativen ali protestniški nastop tudi v bodoče lahko prišel v poštev, a to predvsem na političnih in drugih širših volitvah. Drugače pa je na upravnih volitvah. V tem primeru bi se morali predvsem potegovati za volilni uspeh, se pravi za izvolitev svojih kandidatov. Razen v nekaterih redkih primerih, ki jih predstavljajo nekatere že omenjene manjše občine, kot so na Tržaškem Zgonik, Repentabor in s kakšno težavo Dolina, pa to za Ssk (kot sicer praviloma tudi za skorajda vse politične stranke) nujno pomeni volilno povezovanje.

S kom? To je zdaj vprašanje.

Splošne smernice, ki nas morajo pri tem voditi, niso problematične. Ssk bo morala iskati svoje partnerje med tistimi političnimi silami, ki iščejo enotnost ob spoštovanju raznolikosti; ki izhajajo iz načel političnega pluralizma, enakopravnosti narodov, socialne pravičnosti, spoštovanja kulturnega in naravnega okolja; ki se zavzemajo za pravice manjšin in lahko stvarno pripomorejo k uveljavljanju pravic in zakonitih koristi naše narodnostne skupnosti; ki se dejansko zavzemajo za miroljubno sožitje v našem obmejnem prostoru; ki so za sodelovanje s Slovenijo itd.

V sedANJI tržaški politični panorami to konkretno pomeni odklanjanje povezovanja z LpT, da ne govorimo o MSI. In to tako neposrednega kot posrednega, kar seveda ima širše posledice v večinskem volilnem sistemu, ki po eni strani poenostavlja, a po drugi strani tudi radikalizira volilno soočenje in ruši sredinske pozicije. Prav ta radikalizacija volilnega soočenja je v naših razmerah hudo dvorezna, saj resda sili k izjasnjevanju stališč, a lahko tudi usodno zaostri kontrapozicije, kot se je izkazalo na zadnjih tržaških pokrajinskih volitvah.

21. novembra bodo, kot rečeno, občinske volitve v občinah Milje, Devin-Nabrežina in Trst. V tržaški občini bodo ob občinskih tudi volitve v krajevne sosvete. (Pokrajinskih volitev ne bo, ker roki raznih sodnih postopkov proti poteku in izteku junijske volilne preizkušnje niso dopuščali njihovega pravočasnega razpisa). V Miljah je Ssk pristopila k oblikovanju skupne liste z DSL, SKP, zelenimi ter nekaterimi neodvisnimi socialisti in katoličani. Lista bo imela novo ime in nov simbol, kandidat za župana pa bi moral biti človek brez izrazite strankarske profiliranosti. Podobno v občini Devin-Nabrežina Ssk sodeluje pri oblikovanju skupne slovensko-italijanske liste z DSL, SKP, DZ oz. zelenimi ter s predstavniki skupine uglednejših občanov, ki so objavili poziv za oblikovanje čim širšega demokratičnega zavezništva. V obeh teh primerih gre za listi, ki imata stvarne možnosti volilnega uspeha.

V tržaški občini pa je položaj veliko bolj nedorečen. Ssk je skupno z nekaterimi drugimi političnimi silami, zlasti z Demokratičnim zavezništvom in gibanjem La Rete, predlagala oblikovanje liste, nekako podobno kot v občinah Milje in Devin-Nabrežina, pa čeprav so volilna pravila v tem primeru nekoliko drugačna. Skupna lista bi namreč po naši oceni olajšala preseganje navzkrižnih vetov, ki hromijo oblikovanje uspešne alternative proti LpT, kar je za nas v tej fazi glavni cilj, saj bi to lahko odločilno prispevalo k deblokiranju naše problematike, k globalni ureditvi našega položaja. Poleg tega bi skupna lista tudi nam Slovincem omogočila, da bi nastopili bolj enotno in učinkovito s svojimi programskimi predlogi in kandidati.

DSL in še zlasti SKP sta od vsega začetka izrazili velike rezerve proti enotni listi in kaže, da pri

tem vztrajata. Spričo tega se nam spet postavlja vprašanje, kako se predstaviti. Ponujata se nam dve alternativi. Prva in po mojem glavnemu je, da se na tržaških občinskih in rajonskih volitvah predstavimo s svojimi listami, a seveda povezano pod skupnim županskim oziroma predsedniškim kandidatom z drugimi strankami alternativnega bloka proti LpT. Druga možnost pa je, da se na neki način vključimo v zametek oziroma torzo skupne liste, kakršnega predstavlja Zavezništvo za Trst, recimo z neodvisnimi kandidati. To je ena izmed konkretnih in pomembnejših odločitev, ki jih mora današnji kongres sprejeti.

Ne glede na konkretne tehnične rešitve pa velja poudariti, da volilna zavezništva niso toliko ideološke, kolikor programske narave. Ne gre več za sestavljanje kakšne Ljudske fronte. Gre za zbiranje sil za uresničevanje skupnih konkretnih ciljev, kot so v našem primeru enakopravno sožitje med tuževčima narodom in s tem osvobajanje raznolike in bogate identitete miljske, devinsko-nabrežinske in tržaške stvarnosti, za sproščene in vzajemno koristne odnose sodelovanja s sosedi itd. Zato dobivajo ta volilna zavezništva tudi nova imena in nove simbole.

SLEJ KO PREJ POLITIČNI SUBJEKT

Ob vsem tem pa velja tudi poudariti, da če so volilna in siceršnja povezovanja danes nujna zaradi novih pravil, s tem še ni rečeno, da so politične stranke izgubile vsakršno vlogo in pomen, in še posebej ne, da je slovenska politična stranka odslej brez vsake vloge in pomena. Slej ko prej je nujno, da Slovenci na Tržaškem in sploh v Italiji kot nosilci posebnih pravic, dolžnosti, interesov, zahtev in predlogov stopamo v politično življenje povezano, kot politični subjekt. Tega pa ne moremo storiti, če nimamo neke politične organizacije. Ssk je in želi biti v tem smislu sredstvo, ki je na voljo celotni slovenski narodnostni skupnosti v Italiji.

Novim razmeram pa bo Ssk kos, če bo znala tudi primerno prenoviti in utrditi svojo organizacijo. Naše delovanje mora postati vse bolj kvalitetno, česar ne bo mogoče doseči brez neke minimalne upravne strukture; nadaljevati moramo z utrjevanjem organizacije po teritoriju (v tržaški občini se postavlja tudi problem nove razmejitev sekcij); razmisliti moramo, ali je primerno uvesti

članstvo, pa tudi seči po novih prijemih, kot bi znale biti primarne volitve glavnih kandidatov, notranje ankete in referendumski itd.

Vse bolj očitna pa postaja tudi potreba po prenovi organiziranosti celotne slovenske manjšine na Tržaškem in sploh v Italiji. To se najbolj nazorno odraža v sedanjem sestavu in delovanju skupnega slovenskega predstavništva. V vrstah Ssk se je že pred časom pojavila zamisel, da bi osnovali Narodni svet Slovencev v Italiji. Najbrž so razmere dozorele za kaj takega. Za njegovo dejansko reprezentativnost pa bi bilo potrebno pomisliti na splošne manjšinske volitve z mehanizmi, ki bi obvarovali zastopanost temeljnih komponent. Takšen Narodni svet bi prav gotovo lahko postal avtoriteten sogovornik navzven in bi do neke mere lahko tudi anticipiral in nadomeščal, če bo potrebno, naše zajamčeno zastopstvo v javnih izvoljenih telesih. Poleg tega in ne nazadnje pa bi to tudi okrepilo demokratične odnose znotraj manjšine, kjer se še vedno nismo rešili nezgodovinskih pregrad in monopolov. Ssk je slej ko prej mnenja, da bi ustanove, organizacije in podjetja, ki so po svojem izvoru, naravi in pomembnosti vsemanjšinski, morali biti pod demokratičnim nadzorom celotne manjšine. Marsikaj je bilo že storjenega v tem smislu, marsikaj bi morali še storiti in prav demokratično izvoljen Narodni svet bi lahko predstavljal kakovostni skok v tem smislu. Le popolna demokratizacija notranjega življenja bo dala naši narodnostni skupnosti tisto notranjo in moralno moč, ki sta nam potrebni tudi za uveljavljanje navzven in sploh za sodelovanje pri oblikovanju boljšega sveta.

Za marsikatero izmed nakazanih in predlaganih stvari bo za nas imel merodajno besedo skorajšnji deželni kongres Ssk. Seveda pa je nujno, da bi vse to doobra pretresli tudi pokrajinski kongresi. Ta naš tržaški pokrajinski kongres je bil sklican nekoliko predčasno predvsem zaradi volilne problematike in strinjam se s predlogom, da bi obravnavo vseh ostalih nemajhnih problemov v glavnem prenesli na čas po volitvah, da bi torej nadaljevali ta kongres decembra, ko bi tudi obnovili notranje strukture organe. Seveda pa ne bo nič narobe, če se bo že današnja razprava dotaknila tudi vprašanja, kako prenoviti našo stranko, kako oživiti celotno našo skupnost.

(konec)

Federico Fellini in memoriam

Najslavnejši Riminčan in eden izmed najbolj znanih filmskih režiserjev nasploh, maestro Federico Fellini, je po dolgi in od vseh medijev razbobnani agoniji umrl v Rimu v nedeljo, 31. oktobra. Kakor Rossellini je preminil v višku slave, ki so jo pravzaprav bolj opevali kritični nestorji, kot jo je izkazovalo samo občinstvo, ki že od uspešnih časov **Casanove** in **Amarcorda** ni več polnilo dvoran za maestrova dela. Umrl je mojster slova v umetnosti in v življenju. Vendar, kot vedno ugotavljamo ob takšnih prilikah, njegov »nous«, to je njegov edinstveni značaj in govorica, ki združujeta cirkuško pantomimo in filozofsko razbiranje, nista in ne moreta nikakor izginiti.

In še nekaj. Umrl je verjetno največji oziroma eden najizrazitejših sodobnih glasnikov »italijanskosti«, svetlih in manj svetlih lastnosti države in naroda, ki sta tudi zaradi filma znana in priljubljena po svetu. Fellini je s svojim značilnim dresom (klubokom, velikim šalom in plaščem) predstavljal nekakšen zaščitni znak Lepe dežele, podobno kot Ferrari ali Leonardo. Pomislimo, da ga je Hollywood nagradil kar s petimi Oskari. In tega sedaj ni več. Za tem predvsem jokajo danes vsi improvizirani žalostniki.

Vendar je slavnj Riminčan pomenil še nekaj več, če je za njegovo smrt časnik, ki ga je ustanovil Gramsci, namenil prvih 10 strani svoje ponedeljkove izdaje, v teh dneh prave družbene psihodrame za vso italijansko državo!

Mimo vsega znanega in povedanega, skicirajmo le nekaj črt o Fellinijevi samosvoji izraznosti in osebnosti, kjer je domovala dvojna narava: molčečega klovna, ki s svojimi tragičnimi potezami in videnjem kaže na bistvo življenja, ki sestoji v svojih neštetihi načinih iz sočasne priučnosti in mešanice bogastva in bede, nizkotnega in vzvišenega, trde resničnosti in sanj.

Profesionalec, ki je prihajal z uradniško točnostjo v Cinecittà, ki je ljubil do zadnjega eno samo žensko in mu je bilo tuje vsako filmsko pretiravanje, je na snemanju in preko filmov doživel pravo metamorfozo. Kot Marcello Mastroianni, njegov zvesti »alter ego« v norih prizorih **Sladkega življenja**, 8 in 1/2 ter **Mesta žensk**, je znal gospodovati tudi z bičem, če je bilo treba, trumam igralcev in vsej galeriji »svojih« čudaških in sanjskih lepotic: »Anitoni« Ekberg, krhki umetniški in življenjski sopotnici Giulietti Masina, čutni Sandri Milo, nežni Anouk Aimée. Kajti ženske so ga neznansko posedovale, s svojo nežnostjo, čutnostjo, materinskostjo, fantazijo, življenjskostjo.

Ne bi dosti utemeljevali o veličini režiserja, ki si je že s prvim delom (**Luči varjeteja**, posnet skupno z

Albertom Lattuada) izbral cirkus in spektakel kot absolutno metaforo o življenju in vseobsegajočo umetniško poanto.

Vsa ostala dela so tako rekoč variacija na isto temo: **Beli šek, Mladi junci, Cesta, Cabirijine noči** v 50. letih; **Fellini-Satyricon, Rim, Klovni, Vaja orkestra** v 60. in 70.; **Ladja odpotuje, Ginger in Fred, Intervju, Glas meseca** nazadnje.

Fellini je velik avtor tudi zato, ker je uspel zbrati okrog sebe vrsto umetnikov in filmskih obrtnikov, ki so uresničili njegove vizionarne spektakle. Avtor tako značilnih filmskih tem, Nino Rota, ki sodi v vrh italijanske glasbe tega stoletja. Med scenaristi omenimo: nekonformističnega vsestranskega pisca Ennia Flaiana, Pavesejevega sošolca Tullia Pinellija, Bernardina Zapponija. Scenograf

Dante Ferretti, snemalci in mojstri fotografije, ki ne potrebujejo predstavitev: Gianni in Venanzo, Giuseppe Rotunno, Tonino Delli Colli. Brez teh sopotnikov in obenem prijateljev bi Fellinijeva sveta enostavno ne bilo.

V zadnjih letih se je veliko občinstvo »oddaljilo« od Fellinija, kot se je odtujilo sploh od kinodvoran. Udeležba v dvorani ni več danes edino merilo uspešnosti. Niti ni več edini prostor za spremljanje filmov, ob vedno večjih možnostih, ki jih ponuja tehnologija za gledanje filmov na lastnem domu: tradicionalna, a tudi satelitska, kabelska idr. vrste TV, video-rekorderji, računalniški zasloni za »čitalce« CD-ROM, video-diski, itn. Skratka možnosti je nešteto, še zlasti za mlajše, ki niso še okusili šarma Fellinija ali drugih avtorjev.

Važno je le nekaj. Da se ne bi več zgodilo kot v Franciji, v domovini največjega vrednotenja avtorskega in umetniškega filma, kot je opozoril Kundera, kjer zaradi nerazumljivih razlogov (kulturne nepropustnosti, slepote, nezanimanja?) niso na razpolago kopije in videokasete najbolj znanih del Riminčana! Če se to dogaja v Franciji, s Fellinijem...

Davorin Devetak

8. občni zbor bančne sekcije SDGZ v Gorici:

Stimulacijski posegi za naše gospodarstvo

V petek, 22. oktobra, je bil v Katoliškem domu v Gorici 8. občni zbor deželne bančne sekcije pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju. Slovenski bančniki v Italiji, ob prisotnosti upraviteljev in vodilnih funkcionarjev vseh šestih včlanjenih zavodov — hranilnic in posojilnic iz Doberdoba, Nabežine, Opčin in Sovodenj, Kmečke banke Gorica in Tržaške kreditne banke — so pregledali akcije in izide pol drugega leta delovanja pod skupnim okriljem.

Dosedanji predsednik sekcije, sicer predsednik Kmečke banke Gorica, Ksaverij Leban je podal bogato poročilo, v katerem so bile nanizane zlasti konkretno izpeljane pobude in pa skrb za bodoči razvoj in obstoj našega bančnega sistema, ki je v zadnjih letih v stalni rasti. V podkrepitev vesti o splošni pozitivni krivulji in razvoju našega bančnega sistema pričajo vsi porastki pri najznačilnejših pokazateljih:

- za celih 31,4 odstotka so se povečale naložbe, nabrane pri vseh šestih bankah v lanskem poslovnem letu 1991;
- za 26,9% skupni čisti dobiček;
- za 23,2% zaupana sredstva;
- za 23% lastne vrednotnice;
- in za 19,9% skupno premoženje. O tem tudi pričajo podružnice in filiale naših bank, ki so bile odprte v tem obdobju.

Ob tradicionalni pokroviteljski pomoči in pozornosti za važnejše potrebe znotraj naše skupnosti (o tem je podrobno poročal tajnik sekcije Vojko Kocjančič), so preverili dejanske in možne oblike sodelovanja med samimi zavodi: na področju tehnike in informatike, pri strokovnem izobraževanju in pripravi kadrov ter pri skupnih rerezentančnih in promocijskih nastopih.

V skrbi, da bi najustreznejše zadostili zahtevam, ki prihajajo iz gospodarske baze, pa so na občnem zboru predstavili dokončno besedilo »Paketa stimulacijskih posegov bančne sekcije 1993-1995«, ki so ga že objavili na zadnjem občnem zboru SDGZ. Sedaj je pred nami konkreten instrument, usklajen med vsemi bankami in Združenjem, ki predvideva vrsto prispevkov in posojil po ugodni obrestni meri za: mlade podjetnike, kolektivne pobude, večje investicije, tudi v Sloveniji, prispevke za vajištvo in študijske štipendije za diplomate — strokovnjake gospodarske, bančne ipd. usmeritve.

Paket posegov je izrecno namenjen našim podjetnikom, članom SDGZ in SGZ Gorica. Reklamna zgranka z navodili je že v tisku in bo v kratkem na razpolago na vseh sedežih navedenih bank in združenj v Trstu, Gorici in Benečiji.

V razpravi, ki jo je uokviril ravnatelj openske hranilnice Klavdij Brajnik in pri kateri se je med drugimi oglasil tudi predsednik SDGZ Boris Siega, je končno prišla do izraza močno poudarjena skrb za prihodnost.

Samozavedanje o pomembni vlogi — za gospodarstvo in manjšino — ki so jo banke dosegle s strokovnostjo in resnim delom, terja od le-teh, da vztrajajo na poti nadaljnje krepitve doseženega položaja, kvalitete in dimenzij. Posebno zaradi nejasnih obzorij, ki se kažejo z novo zakonodajo o bančništvu in s splošno zasičenostjo tržišča, pa je bilo mnenje marsikoga, da se da to doseči le z intenzivnejšim sodelovanjem in večjim povezovanjem naših poslovnih bank in hranilnic.

Novo vodstvo sekcije, ki ga predstavlja novi predsednik Pavel Milič (HP Opčine) in podpredsednik Andrej Gergolet (HP Doberdob), ima torej nalogo, da se bo nadaljevalo stvarno delovanje in prizadevanje zamejskih bančnih operaterjev za uresničevanje zgoraj nanizanih potreb in smernic, tako kot je bilo učinkovito začrtano in začeto, po mnenju mnogih prisotnih, v komaj zaključeni mandatni dobi.

D.D.

Koncertna sezona pred vrati

Kljub različnim težavam, ki tarejo naše zamejske kulturne ustanove, se je odbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo in Glasbene matice v Gorici odločil, da ponudi v letošnji sezoni svojem občinstvu vrsto petih koncertov. Prvi koncert je že pred vrati, in sicer v nedeljo, 7. nov., ko bo Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane pel v Štandreški cerkvi. Na sporedu so dela v glavnem slovenskih skladateljev. Ta priznani ljubljanski zbor vodi sedaj tržaški rojak, dirigent Stojan Kuret.

Ostala srečanja z glasbo bodo v decembru (organist Hubert Bergant), januarju (pianist Sijavuš Gadžijev), marcu (duo Chiandetti - Marcossi) in aprilu (stolni zbor in orkester iz Limburga).

Dokaj pisan spored, ki bo, upajmo, tudi v letošnji sezoni družil in povezal vse, ki znajo prisluhniti glasbeni govorici.

Taka srečanja bi bila še potrebna

Kvalitetni in uspeli predstavitvi na goriškem gradu

V Gorici sta bili v petek 29. oktobra, dve predstavitvi, ki sta pokazali najprej na dejstvo, da tudi v Gorici ljudje pridejo na dobro organizirane večere, in drugič tudi na to, da ljudje vedo, kaj je kakovost in kaj ne. To govorim zato, ker je bilo na obeh prireditvah ljudi zelo dosti, tako da sta bila oba predstavitvena prostora premajhna.

**JOŽE PIRJEVEC:
SVETEGA VIDA DAN**

Na goriškem gradu so predstavili knjigo Jožeta Pirjevca *Il giorno di San Vito*, ki jo je izdala vsedrjavna založba RAI Nuova Eri in nosi podnaslov *Jugoslavija 1918-1992 Storia di una tragedia*. Zgodovina Jugoslavije torej in to na prijeten in svež način. V dvorani je bilo nabito polno ljudi in profesorja Pirjevca je predstavil slovenski senator iz Gorice Darko Bratina, ki je povedal, kako je bilo v Rimu, kjer so v dvorani Sala del cenacolo predstavili knjigi Jožeta Pirjevca in Mitje Volčiča in je bilo na predstavitvi toliko fotoreporterjev kot za kako Marilyn Monroe. S tem je hotel povedati, kako važno je imeti uspešne ljudi v manjšini, ki lahko s svojim znanjem pomagajo velikemu narodu prav v primerih, ko večinski narod nima svojih ljudi, ki bi tako dobro poznali zadevo, kot jo poznajo manjšinci. Gre za dobro znano vojno v Bosni in na Hrvaškem, o kateri dejansko italijanski ljudje ne vejo dosti, italijanski novinarji pa bolj streljajo v prazno in še to s salvami, ko pišejo o vojni na bivših jugoslovanskih tleh, ker ne poznajo zgodovine, enako se obnašajo italijanski politiki, ki ne vejo kaj dosti o vzrokih za vojno v bivši Jugoslaviji, da o novi politični situaciji niti ne govorimo. Prav zaradi tega je bila v Italiji knjiga Vidov dan Jožeta Pirjevca izredno toplo sprejeta in je šla prva izdaja takoj med ljudi, saj je bila razprodana v enem mesecu in je sedaj pred nami druga izdaja.

Mislim, da bo Pirjevčeva zajetna knjiga o zgodovini jugoslovanskih narodov vse do danes napravila med ljudmi, ki jo bodo res brali in ne samo govorili o njej in o recenzijah knjige, kar je danes zelo v modi, veliko dobrega, saj jim bo pomagala odkriti tudi tiste stvari, ki jih sedaj ne razumejo.

Na goriški predstavitvi je Jože Pirjevec briljiral, saj je prav očaral publiko, ki je v tišini poslušala njegovo pripoved o nastanku knjige. Knjiga je sad dela za radio Trsta A. Nato je avtor pripovedoval, kako je Jugoslavija zašla v krizo in predvsem je povedal, kaj vse se je važnega zgodilo na Vidov dan v bivši Jugoslaviji, od poraza Srbov v boju s Turki, Principovega streljanja v Sarajevu, Vidovdanske ustave pa vse do napada jugoslovanske vojske na Vidov dan na Slovenijo. Po Pirjevčevem mnenju sedanj

srbški voditelji niso bili kos politični nalogi in je tudi zaradi tega Jugoslavija razpadla, drugi važen razlog za razpad pa je bilo predvsem razsutje Sovjetske zveze in Vzhodnega imperija, ki je začel po padcu berlinskega zidu vidno hirati. Torej je bila Jalta tista, ki je držala skupaj Jugoslavijo, se pravi, da je bilo vsem všeč, da Jugoslavija ostane takšna, kot je pod Titom bila, vse dokler sta obstajala dva bloka.

Prof. Pirjevec je tudi rekel, da sta tako Tito kot Aleksander vladala z železno roko in jima je to uspevalo. Poleg tega pa je poudaril dejstvo, da je Kardeljev koncept ekonomije-samoupravljanje propadel zato, ker ni bil realen. Vse to je pripomoglo k razpadu Jugoslavije, zraven pa še osamosvojitvene težnje narodov in predvsem pa srbski nesposobneži iz Beograda, ki politično niso zreli. Zelo važno pa je tudi dejstvo, da so prav Hrvati s Tudjmanom dejansko z novo ustavo vzeli vse pravice srbski manjšini in tako samo pospešili začetek vojne in propad Jugoslavije. Prav na to se je navezal na koncu predstavitve Pirjevčeve knjige senator Bratina in dejal, da so manjšine zelo važne, in tudi postavil trditev, da jih je po njegovem mnenju treba obravnavati kot narode v miniatuiri.

ZBORNİK DRUŠTVA JADRO IZ RONK

Takoj za predstavitvijo Pirjevčeve knjige je bilo v hotelu Palace v Gorici srečanje, na katerem je slovensko kulturno društvo Jadro predstavilo ličen zbornik o posvetu, ki so ga v Ronkah organizirali pred dvema letoma. Gre za posvet o pravici do javne uporabe slovenskega jezika pred sodno oblastjo in v javni upravi. Številne prisotne je pozdravil predsednik društva Jadro inž. Karlo Mučič, ki je v skopem poročilu povedal, kako je do posveta prišlo in zakaj sedaj zbornik prihaja na dan v italijanskem jeziku. Predvsem zato, da italijanskim ljudem prikaže težave, ki jih ima slovenski človek v Italiji z uporabo slovenskega jezika v javni upravi in pred sodnimi oblastmi. Za Mučičem je nastopil državljani pravobranilec, odvetnik Mario Oliviero Drigani, ki je v bistvu orisal svojo vlogo v deželi FJK. Kot državljani pravobranilec je nepolitičen in se ne zveni za to, kaj kdo reče o njegovem delu, postavljen je zato, da državljanom pomaga z obstoječimi zakoni in prav tu so težave, saj je Drigani dejal, da ne more uveljavljati pravic po zakonih, če teh zakonov ni. Dejstvo je namreč, da za pravico do uporabe slovenskega jezika še ne obstaja zakon in Drigani pravi, da ne moreš uveljavljati zakonitosti tam, kjer zakonov ni.

Za njim je nastopil odvetnik Nereo Batello iz Gorice, ki je dejal, da bi bilo najbolj stvarno, če bi italijan-

ska vlada končno že izlasovala zakon o slovenski manjšini, ki ga vsi že vrsto let in nestrpno pričakujemo. S tem zakonom bi morali urediti tudi pravico do uporabe slovenskega jezika pred sodnimi organi in v javni upravi, kar sedaj ni še urejeno. Na sodišču se sicer v kazenskem postopku lahko uporablja slovenščina, a so vedno težave, ker ni primernih prevajalcev, ki bi dovolj dobro poznali slovensko pravno jezikoslovje, slovenske pravne izraze. V svojem kratkem izvajanju je Batello tudi dejal, da si srčno želi, da bi že enkrat izdali slovensko italijanski in italijansko slovenski slovar pravnih izrazov, ker bi tako dobili orodje, s katerim bi si lahko veliko pomagali.

Takoj za Batellom je spregovoril Darko Bratina, ki je ponovil svojo tezo o tem, kako bi moral biti slovenski narod v Italiji obravnavan, kot narod v malem in ne kot manjšina, ker le tako lahko razvije svoje sposobnosti in jih potem posreduje tudi italijanskemu-večinskemu narodu. Jakobinsko-iluministična doba gotovosti je mimo in sedaj je treba zgraditi nove odnose med narodi, ki naj temeljijo predvsem na spoštovanju in predvsem na poznavanju bližnjega, se pravi, da ni dobrega sožitja med manjšino in večinskim narodom tam, kjer se ljudje ne poznajo dobro med seboj, spoznavanje pomeni namreč tudi sprejetje in razumevanje različnega, predvsem pa je znak spoštovanja, brez katerega sožitja ni, vsaj prave ne. Obenem je Darko Bratina tudi mnenja, da lahko ima naša slovenska manjšina še tako dobre zakone, obenem pa naklonjene politične volje večinskega naroda, je vse zaman, saj vemo, kako potem gre. Sožitje torej ni medsebojno spoznavanje, predvsem pa čimprejšnji zakon o slovenski manjšini. Vsi so si bili edini, da se je vsaj na Goriškem zadnja leta napravilo velike korake naprej, saj slovenščino upoštevajo v sodstvu in tudi v civilnih postopkih, kar bi lahko samo še pred nekaj leti sanjali. Po mnenju Bratine bi se morali tudi slovenski ljudje zavedati, kako važno je dobro sožitje z italijanskim narodom.

Sledila je dolga debata, v kateri je nastopil tudi Primož Sancin iz Doline na Tržaškem, ki je povedal, kakšne težave imajo na Tržaškem z oblastmi. Potem je pokazal na svojih primerih nešteto kršitev zakonov, zelo pa je pretresla vse navzoče tudi njegova pripoved o tem, kako so ga tepili, in o kršitvah vseh človeških norm na tržaški kvesturi, ko je človek provokator samo zato, ker govori slovensko. Na njegovem primeru smo videli, kako različno je stanje v Trstu in na Goriškem. Slepi nacionalizem lahko namreč rodi težave in nobene ga sožitja, kaj šele spoštljivega življenja.

Goriški predstavitvi sta pokazali, kako potrebne so take prireditve, predvsem pa, kako ljudje vedo, kaj je dobro in kaj ni.

Jurij Paljk

Kmetijstvo

Gojenje rdečega radiča

Na Primorskem poznamo in sejemo več sort zimskega ali rdečega radiča. V glavnem so se uveljavile italijanske sorte, ki so na trgu znane po imenih mest, od koder izvirajo. Poznamo torej rdeči radič iz Trevisa ali treviški, veronski, iz Chiogge, iz Castelfranca Veneta in t.i. bele sorte, kot so npr. milanski beli, beli iz Mantove ali še bolj razširjeni »pan di zucchero«.

To je skromna zelenjava, ki se prilagodi najrazličnejšim rastiščem. Predvsem dobro uspeva, če jo pognojimo s hlevskim gnojem ali drugačnim organskim gnojilom. Za nekatere vrste, še zlasti treviškega in veronskega radiča, ki jih v glavnem gnojimo, da se razrastejo v glavico na korenini, nekateri priporočajo sejanje v vrste, ki naj bodo med seboj oddaljene vsaj 30 cm. Ko radič vzkali in se razvijejo prvi listi, pa ga postopoma začnemo redčiti, tako da dobimo med sadikami razdaljo od 25 do 30 cm. Za druge vrste priporočajo presajanje. V oktobru radič navadno začnemo siliti, saj je bil posejan oz. presajen konec junija in julija, v sedanjem jesenskem času pa je dosegel stanje, ko moramo začeti s siljenjem, da bo kvaliteta kar največja. Posebno če zelenjavo prodajamo, morajo biti glavice na korenini zdrave, bele in nepoškodovane.

Sicer pa je stvar okusa; nekateri radič zauživajo neposredno iz vrta, beljeni radič pa ima posebno dober okus in višjo ceno. Postopek beljenja ni težak. Najbolj preprosto je, da gredico, na kateri rase radič, prekrijemo s tunelom iz črne polietilenske folije, koruznico ali slamo. Zaradi teme listi zbledijo. Lahko pa radič, še posebej, če grozi pozeba, izkoplujemo in ga vlagamo v zakop.

V primeru, da želimo imeti pozimi svežo zelenjavo, bomo pobrskali, da bomo grede pred prihodom zime pripravili, da jih lahko pokrijemo s plastično folijo. V ta namen pripravimo kovinske loke in ko nastopi mrz, čeznje nategnemo folijo. Paziti pa bomo morali, da bomo gredice zračili, ker bi se sicer lahko pojavila plesen ali gniloba. Vse bolj pa se v vrtnarijah uveljavlja uporaba polietilenskih tkanin, ki jim na italijanskem tržišču pravijo »tessuto non tessuto«. Te tkanine ščitijo posevke pred pozebo in drugimi vremenskimi ujmami, obenem pa prepuščajo zrak in vlago, tako da ni težav s plesnimi ali pomanjkanjem vode, saj lahko zalivamo kar po tkanini, prav tako lepo pronica tudi dež.

Zaradi prozornosti te tkanine se rastline tudi lepo obarvajo, kar je še zlasti pri rdečih sortah zelo zaželeno.

Borštnikovo srečanje v Mariboru

Eden od osrednjih kulturnih dogodkov v Sloveniji je bilo prejšnji teden Borštnikovo srečanje v Mariboru, tekmovalna prireditev slovenskih gledališč, ki je bila tudi letos na visoki kvalitetni ravni, čeprav brez posebnih presenečenj. Udeleženci so si ogledali 13 predstav, ki so se potegovale za nagrado in so bile med seboj izredno raznolike. Letošnja 24. dobitnica Borštnikovega prstana, priznanja, o katerem vsaj na tihem sanja vsak igralec na Slovenskem, je dobila Milena Muhič za življenjsko delo.

Komisija, ki so jo sestavljali predsednik Jože Babič, Ignacija Fridl in Edi Majaron, so podelili tudi celo vrsto Borštnikovih diplom in nagrad. Kot najboljša mlada igralka je letos priznanje dobila Lučka Počkaj, članica ansambla Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki smo jo že večkrat v glavnih vlogah videli tudi na odskih deskah Kulturnega doma.

Galeb št. 2

Tudi druga številka otroškega mesečnika Galeb, ki izhaja v Trstu, je že med našimi osnovno in srednješolčki. Že po zunanosti je čisto jesenska. Platnico krasi risba Daše Bevilacqua z Barkovelj s sadjem, ki dozoreva prav v tem času. Glavna urednica Majda Železnik je tudi tokrat zbrala veliko prispevkov različnih avtorjev, nekaj domačih, večina pa iz Slovenije. V glavnem gre za znana imena piscev otroške in mladinske literature. Kot običajno so v Galebu kvalitetne ilustracije, »glavni junaki« prijetne rubrike šolarji pišejo pa so tokrat osnovnošolčki šole »P. Tomažič« iz Trebč.

Publikacija je izšla sredi letošnjega leta

Sklepanje poslov v Sloveniji

»Doing Business in Slovenia«

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj iz Ljubljane je sredi letošnjega leta izdal izredno zanimivo publikacijo o sklepanju poslov v Sloveniji in to v celoti v angleškem jeziku z naslovom »Doing Business in Slovenia«. Na 160 straneh so sistematično prikazani splošni podatki o Sloveniji, takoj zatem pa sledijo tri zaokrožena poglavja. V prvem poglavju oziroma delu so poleg splošnih podatkov zabeleženi praktični ekonomski podatki o Sloveniji, privatizaciji, vladni program za prestrukturiranje gospodarstva. V sliki, grafikonih in tabelah so podani podatki o slovenskem uvozu in izvozu za leto 1992 po najpomembnejših državah. Za tuje partnerje so zanimive informacije o tujih vlaganjih v Sloveniji.

V drugem delu knjige je zgoščeno prikazana zunanjetrgovinska dejavnost (uvoz, izvoz, začasni izvoz in uvoz, dodelavni posli, najem opreme, prostocarinska prodaja, dolgoročna kooperacija, tuja vlaganja, postopki za registracijo poslov itd.).

V zadnjem, to je tretjem delu, so zgoščeno prikazane nekatere zunanjetrgovinske tarife, standardizacija, deklaracija o izvozu blaga, prostocarinske cone, varstvo konkurence, zuna-

njetrgovinska menjava, industrijska lastnina, delovna razmerja, obdavčitve, bančne in finančne storitve itd.

Knjiga, ki ima tudi nekaj reklamnih dodatkov in naslove pomembnejših ustanov, podjetij itd., bo prispevala k pospeševanju slovenskega vključevanja v mednarodne tokove znanosti in tehnike. Predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek je z izbranimi besedami na samem začetku knjige orisal Slovenijo iz najrazličnejših zornih kotov, kar prispeva k pomembnosti publikacije, ki smo jo na kratko predstavili.

EXPORT IMPORT DIRECTORY OF SLOVENIA (Izvozno-uvozni imenik Slovenije)

Sredi junija letos je Center za mednarodno sodelovanje in razvoj iz Ljubljane izdal še eno pomembno publikacijo: Izvozno-uvozni imenik Slovenije v angleškem jeziku v dveh knjigah. Prva obsega 284 strani, druga pa 274 strani. Minister za zunanje zadeve Republike Slovenije Lojze Peterle je v prvi knjigi napisal zanimiv uvod k tej publikaciji. V njej so zajeti splošni podatki o Sloveniji, tabelarni prikazi uvoza in izvoza v letu 1992 (po

urednosti in državah). Založnik je vsebino razdelil v več sekcij in vsako sekcijo v več poglavjih.

Za tuje poslovne partnerje je omejena publikacija izrednega praktičnega pomena. Tako so na primer v posameznih sekcijah in poglavjih sistematično prikazane firme, ki se ukvarjajo z določeno proizvodnjo, trgovino ali drugimi dejavnostmi. Navedeni so polni naslovi omenjenih podjetij vključno z imenom direktorja podjetja.

Slovenija se želi med drugim tudi turistično uveljavljati. Zato so v tej publikaciji omenjeni tudi nekateri hoteli, turistična podjetja, turistični servisi itd. Razumljivo, da publikacija ni popolna, ker so (verjetno) zajeta le tista podjetja, ki so finančno prispevala h kritju stroškov. To med drugim dokazuje dejstvo, da je v prvi knjigi navedenih samo sedem hotelov.

V zaključnem delu prve knjige so publicirana številna slovenska podjetja (plačana reklama) z navedbo proizvodnih programov in dejavnosti. O oblikovanju posameznih reklam bi človek imel lahko več pripomb (velik naziv ali zaščitni znak firme in mikroskopska označba mesta, pri nekaterih celo brez ulice).

V drugi knjigi z naslovom INDEX je obrazložen v obliki šifer izvoz in uvoz posameznih sekcij in poglavij, ki se nanašajo na slovensko gospodarstvo. Zatem sledi spisek posameznih sekcij blaga (po panogah). V drugem delu pa je obsežno abecedno kazalo proizvodov z navedbo ustreznih šifer. V zaključnem, to je tretjem delu druge knjige, sledi spisek slovenskih firm, ki so zajete v omenjenem indeksu.

Prepričani smo, da bo publikacija, ki smo jo zgoščeno prikazali, pripomogla k promociji slovenskega gospodarstva, podjetij in izdelkov v tujini.

dr. Gabrijel Devetak

7. nagrada iz sklada »M. Flajban«

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje letos svojo sedmo študijsko štipendijo iz sklada »Mihael Flajban«. Štipendija bo znašala 2.000.000 Lir letno in bo trajala za vso redno študijsko dobo, v kolikor bo lastnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na tržaško ali videmsko univerzo v akademskem letu 1993/94.

Za podrobnejša pojasnila o pravilniku naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Machiavelli 22, 2. nadstropje, telefon 631203, ob sredah od 16. do 18. ure.

Rok zapade 30. novembra.

Andrej Bratuž

Utrinki iz Westminstera

Potovanje na Britansko otočje je — posebej če je to prvo — dokaj zanimivo in tudi polno pričakovanj. Londonska megla ob Temzi, Scotland Yard, vožnja po levi, angleški zajtrk, kraljevski miti in palače, ideja britanskega imperija včeraj in danes — to in drugo se gotovo prepleta v domišljiji popotnika, ki se s hitrim letalskim poletom približuje preko Rokava čerem in zelenim planjavam angleške pokrajine... In tudi če človeku ni dano, da bi recimo v šibkem poldnevu poleg Buckingham Palace videl tudi British Museum ali cerkev sv. Pavla, velja vseeno peš občudovati tako vsakodnevni vrvež londonških ulic kot tudi vsaj nekaterih večjih parkov in spomenikov.

Vauxhall Bridge Road — Dolga in prometna ulica v sloviti westminstrski četrti, ki povezuje različne dele tega osrčja britanske prestolnice. Dvonnadstropni avtobusi v pisanih barvah v svoji lagodni vožnji še posebej karakterizirajo angleški prevoz sploh. Ko se podajam mimo ene avtobusnih postaj, vidim, zaslišim, da čakajoča temnopolta potnica kar samozavestno glasno prepeva in si s tem krajša čas. — Sicer sem prav na poti iz malega hotela, kjer sem hvala Bogu dobil prenočišče v tem neznanem in velikanskem mestu ob že

poznuri. In prav zjutraj preseneti znani »English breakfast«, angleški zajtrk z jajci, klobaso, raznimi omakami itd., ki pa sem ga raje zamenjal za navadno kavo ali čaj po želji...

St John's Smith Square — Po mirnem in skoraj kljub že poznemu jutru zaspanem drevoredu mimo elegantnih britanskih mestnih poslopij (z obveznim stebriščem in stopniščem ob vhodu ter lepo zaokroženimi balkoni) vodi pot do širokega ograjenega dvorišča z veliko dvostolpno cerkvijo s klasičnim jonskim stebriščem pred fasado. Stopim vanjo, ob vhodu me prijazno pozdravi in ponudi roko starejši duhovnik, verjetno župnik. Na zunaj vse izgleda kot katoliška cerkev, duhovniki v talarju s plaščkom, takoj za vhodom mladinski zbor (ki verjetno vadi za nedeljsko bogoslužje) z orgelsko spremljavo na

Šport - Košarka

Tako uspešnega začetka prvenstva ne pomnimo

Jadran je v zadnjem času vse uspešnejši

(foto Kroma)

Nadaljujejo se zlati časi tržaške in zamejske košarke. Prvoligaš Stefanel je pred televizijskimi ekrani pripravil svojim navijačem novo zadoščenje z zmago v gosteh proti solidnemu Glaxu iz Verone. Tržačani so po šest zaporednih zmagah sami na vrhu lestvice, saj je neposredni tekmelec Buckler iz Bologne presenetljivo izgubil pred domačimi navijači proti sicer močni Caserti. Tanjevičevu ekipo čaka sedaj domača tekma proti skromnejšemu Kleenexu in zelo verjetno tudi nova zmag.

Podobno kot Stefanel sta tudi Jadran v tretjeligaškem oz. Bor v četrtoligaškemu prvenstvu na vrhu lestvice brez poraza. Takega začetka prvenstva resda ne pomnimo. Vatovčevi fantje so tokrat zmagali v Caorlah, in sicer šele po podaljškju, ki ga je v zadnji sekundi s trojko iztržil Pregarc. Kaže, da je letos (vsaj zaenkrat) tudi sreča na strani naše združene ekipe. Bor Radenska pa je v nedeljo popoldne pred domačimi navijači premagal z razliko dveh točk goriški Arte.

NOVICE

Gledališka sezona SSG v Gorici

V ponedeljek, 8. novembra, se bo pričela tudi v Gorici redna abonmajska sezona Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta. Prva bo na sporedu drama Alojza Rebule »Operacija Timava« v režiji Maria Uršiča.

Abonmaje je mogoče obnoviti vsak delavnik od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure v uradu Kulturnega doma v Gorici (Ul. Brass 20 - tel. 0481/33288). Vpisovanje se zaključi v torek, 9. novembra.

Proti koncu prejšnjega tedna je v Devin prišel slovenski minorit p. Jan-ko Hajšek, ki bo deloval v devinskem dekanatu in bo skrbel za slovensko mašo v Sosljanu. Pomagal bo devinskemu župniku Gianniniju. P. Hajšek je študiral v Rimu, zadnja leta pa je deloval na Koroškem in torej pozna manjšinsko stvarnost.

Prvi občni zbor kraških lastnikov

V petek, 29. oktobra, so na domačiji Josipa Miliča v Zagradcu zasedali člani Združenja zasebnih kraških lastnikov, ki združuje približno 150 lastnikov od Medje vasi do Bazovice. Udeležba na tem rednem občnem zboru je bila številna — vseh prisotnih je bilo okrog sto, torej dobri dve tretjini članov. Predsedoval je Bruno Križman, uvodno poročilo pa je podal Zoran Sosič kot predsednik Združenja. Predvsem je govoril o namenih same organizacije. Združenje zasebnih

kraških lastnikov je bilo ustanovljeno zato, da bi varovalo zemljo, ki pripada našim ljudem, pred razlastitvami in raznimi omejevalnimi ukrepi. Vseh teh poskusov ni bilo malo. V svojem poročilu je predsednik tudi obnovil delovanje Združenja v tem prvem letu življenja. Dejal je, da je bilo zelo uspešno. Dovolj je že, če pogledamo, koliko ljudi se je priključilo Združenju. Ob koncu razgibane razprave so udeleženci izvolili svet in nadzorni odbor Združenja zasebnih kraških lastnikov.

V petek, 5. novembra, se v Katoliški knjigarni v Gorici obeta zanimiva kulturna prireditve. Posvečena bo umetniškemu delom družine Breščak. O literaturi pesnika Stanka Breščaka in Ivo Breščak, ki je napisala knjigo novel z naslovom Ogenj, bo spregovoril prof. Albin Sirk. Obenem si bo mogoče ogledati tudi dela tretje umetnice iz družine Breščak, slikarke Tee. Njeno likovno delo bo predstavil Joško Vetrih. Slike bodo na ogled do 15. novembra.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

koru. Ljudje mirno prihajajo, spredaj sedijo uniformirani volčiči. Padeta mi v oči velika kipa Matere božje in sv. Jožefa. Čez nekaj časa pozvoni in iz zakristije se odvija daljši spreved s strežniki oz. strežnicami v belih oblacilih in z močno in bujno kadilnico, na koncu prej omenjeni župnik v zelenem mašnem plašču kot jih imamo pri nas. Nato se pri oltarju začne obred z istimi mašnimi deli in berili ter odpevi kot našimi. Vprašam zadaj stoječo vernico, če je to katoliška cerkev, pa mi odgovori: »Ne, to je angleška cerkev, "Church of England"«. Torej sem v anglikanski cerkvi in pri njih obredu. Seveda, anglikanska cerkev Henrika VIII. v bistvu ni pretrgala s katoliško, kar zadeva verske zadeve.

Victoria Station — Ime slavne angleške kraljice ter indijske cesarice Viktorije se v Londonu velikokrat sreča in kaže na slavno viktorijansko dobo, viktorijanski slog in drugo. Izgleda, da je ta več kot polstoletna britanska vladarica do začetkov našega stoletja zapustila Angležem podoben spomin kot Franc Jožef avstrijskim podanikom. — Londonske železniške postaje imajo prav tako kot pariške svoj poseben slog in ustroj. Poleg te, ki je nekaka južna postaja, sem spoznal še skoraj prav tako veliko postajo Paddington, ki me je nato popeljala v zeleni in že obmorski Wales. Vsekakor lahko srečamo na Viktorijini postaji vse to, kar je značilno za velike tovrstne centre. Pade pa hitro v oči dejstvo, da skoraj ni videti policije, le tupatam dvojica klasičnih in miroljubnih neoboroženih agentov, kar velja tudi za veliko letališče Heathrow (za razliko od kakega Fiumicina ali postaje Termini v Rimu...).

Westminster Cathedral — Pa spet hoja med parki, starimi monumentalnimi in modernimi steklenimi palačami, mimo katerih pa vseeno lahko naenkrat izstopa mala srednjeveška gotška zgradba. In kmalu vstane pred potnikom ogromna westminstrska katedrala, sedež katoliškega nadškofa in kardinala. Ni je zamenjati z Westminster Abbey, ki je nekaka kraljevska anglikanska stolnica ali pa z manjšo tudi anglikansko Westminster Chapel. Katoliška katedrala je že po svojem izvirnem in nenavadnem slogu posebej značilna. Gre

skoraj za nekako vsaj delno posnemanje carigradske svete Sofije ali pa še bližje ravenskih starokrščanskih bazilik z mozaiki.

Pravkar je bila slovesna nedeljska maša. Katedrala nabito polna, tudi v sredinski in v stranskih ladjah veliko stoječih vernikov. Izpred oltarskega kora se lepo glasijo akordi in polifonija zborovske maše Igorja Stravinskega, vmes pa še gregorijanske asketske melodije. Z glavnega kora pa posebej na koncu maše mogočno izzvani Bachova Passacaglia. Polmrak veličastnega templja še posebej ustvarja skupno z glasbo, petjem in kadilom skoraj mistično atmosfero, sarkofagi nekdanjih katoliških mučencev v začetku anglikanstva pa pričajo o posebnem mestu rimsko-katoliške skupnosti danes ob bregovih Temze...

Buckingham Palace — »God save the Queen« — Bog varuj kraljico, note britanske himne nehoti zazvenijo, ko se izza ovinka prikaže belosiva kraljevska palača. To je skoraj nekaj simbol Anglije, Združenega kraljestva Anglije, Walesa, Škotske in Irske, kot se pravzaprav glasi uradno ime Velike Britanije. Simbol tudi britanskega Commonwealtha, ki še vedno povezuje ljudi in narode od Avstralije in Indije do Nove Zelandije, Kanade in še manjših državnih skupnosti, katerim je vsakokratni angleški kralj tudi njihov vladar. Pred zlato obarvano in s kronami in grbi okrašeno ograjo se zbira kar naprej pisana množica obiskovalcev, radovednežev, turistov. Sam se tudi za nekaj minut pridružim tej raznoliki skupnosti in se zazrem v znan balkon, s katerega se navadno britanska kraljevska družina predstavi podanikom ob pomembnih dogodkih.

V zgodnjem in mrzlem, čeprav sončnem nedeljskem popoldnevu me nato pot z vlakom s paddingtonske postaje vodi proti waleški prestolnici Cardiff in za seboj pušča vrsto hitro nabranih in še neprebavljenih vtisov z večmilijonske metropole ob bregovih Temze...